

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 24)
Det Europæiske Råd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg og deres
stedfortrædere

BilagJournalnummer

Kontor

1 400.C.2-0

EU-sekr.

6. oktober 2000

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges udkast til Den Europæiske Unions charter for grundlæggende rettigheder, som Konventet den 2. oktober 2000 videresendte til Det Europæiske Råds møde i Biarritz den 13.- 14. oktober 2000.

UDKAST TIL DEN EUROPÆISKE UNIONS CHARTER OM GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER
fundamental.rights@consilium.eu.int

Bruxelles, den 28. september 2000 (OR. fr)
CHARTÉ 4487/00

CONVENT
50

NOTE

Vedr.: Udkast til Den
Europæiske
Unions charter
om
grundlæggende
rettigheder

PRÆAMBEL

De europæiske folk har med skabelsen af en stadig snævrere sammenslutning besluttet at dele en fredelig fremtid, der bygger på fælles værdier.

Unionen, der er sig sin åndelige og etiske arv bevidst, bygger på de udelelige og universelle værdier: menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet; den bygger på demokrati- og retsstatsprincippet. Den sætter mennesket i centrum for sit virke med indførelsen af unionsborgerskabet og skabelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.

Unionen bidrager til bevarelsen og udviklingen af disse fælles værdier under hensyn til de europæiske folks forskelligartede kulturer og traditioner samt til medlemsstaternes nationale identitet og organisering af deres offentlige myndigheder på nationalt, regionalt og lokalt plan; den søger at fremme en afbalanceret og bæredygtig udvikling og sikrer fri bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital samt etableringsfrihed.

Med henblik herpå er det nødvendigt at styrke beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder på baggrund af samfundsudviklingen, de sociale fremskridt og den videnskabelige og teknologiske udvikling ved at gøre disse rettigheder mere synlige i et charter.

Dette charter bekræfter under hensyn til Fællesskabets og Unionens beføjelser og opgaver samt nærhedsprincippet de rettigheder, der bl.a. følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner og internationale forpligtelser, traktaten om Den Europæiske Union og fællesskabstraktaterne, den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, de socialpagter, som F&ael ig;llesskabet og Europarådet har vedtaget, samt De Europæiske Fællesskabers Domstols og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis.

Disse rettigheder medfører ansvar og pligter såvel over for andre mennesker som over for det menneskelige fællesskab og de kommende generationer.

Unionen anerkender således nedennævnte rettigheder, friheder og principper.

KAPITEL I

VÆRDIGHED

Artikel 1

Den menneskelige værdighed

Den menneskelige værdighed er ukrænkelig. Den skal respekteres og beskyttes.

Artikel 2

Ret til livet

- 1. Ethvert menneske har ret til livet.
- 2. Ingen må idømmes dødsstraf eller henrettes.

Artikel 3

Ret til respekt for menneskets integritet

- 1. Enhver har ret til respekt for sin fysiske og mentale integritet.
- 2. I forbindelse med lægevidenskab og biologi skal især følgende respekteres:
 - frit og informeret samtykke fra den berørte person i overensstemmelse med lovens bestemmelser
 - forbud mod racehygiejnisk praksis, navnlig praksis, der har til formål at udvælge mennesker
 - forbud mod kommercialisering af menneskekroppen og dele heraf som sådan
 - forbud mod reproduktiv kloning af mennesker.

Artikel 4

Forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende
behandling eller straf

Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Artikel 5

Forbud mod slaveri og tvangsarbejde

1. Ingen må holdes i slaveri eller trældom.
2. Ingen må pålægges at udføre tvangs- eller pligtarbejde.
3. Menneskehandel er forbudt.

KAPITTEL II

FRIHEDER

Artikel 6

Ret til frihed og sikkerhed

Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed.

Artikel 7

Respekt for privatliv og familieliv

Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin kommunikation.

Artikel 8

Beskyttelse af personoplysninger

1. Enhver har ret til beskyttelse af personoplysninger, der vedrører ham/hende.
2. Disse oplysninger skal behandles rimeligt, til udtrykkeligt angivne formål og på grundlag af de berørte personers samtykke eller på et andet berettiget ved lov fastsat grundlag. Enhver har ret til adgang til indsamlede oplysninger, der vedrører ham/hende, og til berigtigelse heraf.
3. Overholdelsen af disse regler er underlagt en uafhængig myndigheds kontrol.

Artikel 9

Ret til at indgå ægteskab og ret til at stifte familie

Retten til at indgå ægteskab og retten til at stifte familie sikres i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret.

Artikel 10

Ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed

1. Enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed. Denne ret omfatter frihed til at skifte religion eller tro samt frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke.
2. Retten til militærnægtelse af samvittighedsgrunde anerkendes i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret.

Artikel 11

Ytrings- og informationsfrihed

1. Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser.

2. Mediefrihed og mediernes pluralisme respekteres.

Artikel 12

Forsamlings- og foreningsfrihed

1. Enhver har ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed på alle niveauer, navnlig i forbindelse med politiske og faglige sammenslutninger og medborgersammenslutninger, hvilket indebærer, at enhver har ret til sammen med andre at oprette fagforeninger og at slutte sig hertil for at beskytte sine interesser.

2. Politiske partier på unionsplan bidrager til at udtrykke unionsborgernes politiske vilje.

Artikel 13

Frihed for kunst og videnskab

Der er frihed for kunst og videnskabelig forskning. Den akademiske frihed respekteres.

Artikel 14

Ret til uddannelse

1. Enhver har ret til uddannelse samt til adgang til erhvervsuddannelse og efter- og videreuddannelse.

2. Denne ret omfatter muligheden for gratis at følge den obligatoriske undervisning.

3. Friheden til at oprette uddannelsesinstitutioner under overholdelse af de demokratiske principper samt retten for forældre til at sikre sig, at deres børn undervises i overensstemmelse med deres egen religiøse, filosofiske og pædagogiske overbevisning, respekteres i henhold til de nationale love om udøvelsen af denne ret.

Artikel 15

Erhvervsfrihed og ret til at arbejde

1. Enhver har ret til at arbejde og til at udøve et frit valgt eller accepteret erhverv.

2. Enhver unionsborger har frihed til at søge beskæftigelse, arbejde, etablere sig og levere tjenesteydelser i alle medlemsstaterne.

3. Tredjelandssstatsborgere, der har tilladelse til at arbejde på medlemsstaternes område, har ret til samme arbejdsvilkår som unionsborgere.

Artikel 16

Frihed til at oprette og drive egen virksomhed

Friheden til at oprette og drive egen virksomhed anerkendes i overensstemmelse med fællesskabsretten og national lovgivning og praksis.

Artikel 17

Ejendomsret

1. Enhver har ret til at besidde lovligt erhvervet ejendom, at anvende den, at træffe dispositioner hermed og at lade den gå i arv. Ingen må berøves sin ejendom, medmindre det skønnes nødvendigt i samfundets interesse, og det sker i de tilfælde og på

de betingelser, der er fastsat ved lov, og mod rimelig og rettidig erstatning for tabet. Anvendelsen af ejendommen kan reguleres ved lov i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til almenvellet.

2. Intellectuel ejendomsret er beskyttet.

Artikel 18

Asylret

Asylretten sikres under iagttagelse af reglerne i Genève-konventionen af 28. juli 1951 og protokollen af 31. januar 1967 om flygtninges retsstilling og i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

Artikel 19

Beskyttelse i tilfælde af udsendelse, udvisning og udlevering

- 1. Kollektiv udvisning er forbudt.
- 2. Ingen må udsendes, udvises eller udleveres til en stat, hvor der er en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf eller udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende straf eller behandling.

KAPITEL III

LIGESTILLING

Artikel 20

Lighed for loven

Alle mennesker er lige for loven.

Artikel 21

Ikke-forskelsbehandling

- 1. Enhver forskelsbehandling på grund af køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder, seksuel orientering eller ethvert andet forhold er forbudt.
- 2. Inden for anvendelsesområdet for traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og traktaten om Den Europæiske Union og med forbehold af særlige bestemmelser i disse traktater er enhver forskelsbehandling på grund af nationalitet forbudt.

Artikel 22

Kulturel, religiøs og sproglig mangfoldighed

Unionen respekterer den kulturelle, religiøse og sproglige mangfoldighed.

Artikel 23

Ligestilling mellem mænd og kvinder

Der skal sikres ligestilling mellem mænd og kvinder på alle områder, herunder i forbindelse med beskæftigelse, arbejde og løn.

Princippet om ligestilling er ikke til hinder for opretholdelse eller vedtagelse af foranstaltninger, der giver det underrepræsenterede køn specifikke fordele.

Artikel 24

Børns rettigheder

1. Børn har ret til den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for deres trivsel. De kan frit udtrykke deres synspunkter. Der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed.
2. I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets tarv komme i første række.
3. Ethvert barn har ret til regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre, medmindre dette er i modstrid med dets interesser.

Artikel 25

Ældres rettigheder

Unionen anerkender og respekterer ældres ret til et værdigt og uafhængigt liv og til at deltage i det sociale og kulturelle liv.

Artikel 26

Integration af mennesker med handicap

Unionen anerkender og respekterer retten for mennesker med handicap til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi, deres sociale og erhvervsmæssige integration og deres deltagelse i samfundslivet.

KAPITEL IV

SOLIDARITET

Artikel 27

Ret til information og høring af arbejdstagerne i virksomheden

Arbejdstagerne eller deres repræsentanter skal på passende niveauer have sikkerhed for information og høring i god tid i de tilfælde og på de betingelser, der er fastsat i fællesskabslovgivningen og national lovgivning og praksis.

Artikel 28

Forhandlingsret og ret til kollektive skridt

Arbejdstagere og arbejdsgivere eller deres respektive organisationer har i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen og national lovgivning og praksis ret til at forhandle og indgå kollektive overenskomster på passende niveauer og i tilfælde af interessekonflikter ret til kollektive skridt, herunder strejke, for at forsvare deres interesser.

Artikel 29

Ret til arbejdsformidling

Enhver har ret til at kunne gøre brug af en gratis arbejdsformidlingstjeneste.

Artikel 30

Beskyttelse i tilfælde af ubegrundet opsigelse

Enhver arbejdstager har ret til beskyttelse mod ubegrundet opsigelse i overensstemmelse med fællesskabsretten og national lovgivning og praksis.

Artikel 31

Retfærdige og rimelige arbejdsforhold

1. Enhver arbejdstager har ret til sunde, sikre og værdige arbejdsforhold.
2. Enhver arbejdstager har ret til en begrænsning af den maksimale arbejdstid, til daglige og ugentlige hvileperioder samt til årlig ferie med løn.

Artikel 32

Forbud mod børnearbejde og beskyttelse af unge på
arbejdspladsen

Børnearbejde er forbudt. Minimumsalderen for adgang til at udføre erhvervsarbejde må ikke være lavere end den alder, hvor skolepligten ophører, dog med forbehold af regler, der er gunstigere for de unge, og af begrænsede undtagelser.

Unge, der udfører erhvervsarbejde, skal sikres arbejdsbetingelser, som er tilpasset deres alder, samt beskyttelse mod økonomisk udnyttelse og enhver form for arbejde, der kan skade deres sikkerhed, sundhed og fysiske, mentale, moralske eller sociale udvikling, eller som kan gå ud over deres skolegang.

Artikel 33

Familieliv og arbejdsliv

1. Der drages omsorg for juridisk, økonomisk og social beskyttelse af familien.
2. For at kunne forene familieliv og arbejdsliv har enhver ret til at være beskyttet mod afskedigelse på grund af graviditet og barsel samt ret til betalt barselsorlov og til forældreorlov efter et barns fødsel eller ved adoption af et barn.

Artikel 34

Social sikring og social bistand

1. Unionen anerkender og respekterer retten til adgang til sociale sikringsydelser og sociale tjenester, f.eks. i tilfælde af graviditet og barsel, sygdom, arbejdsulykker, plejebenhov eller alderdom samt i tilfælde af arbejdsløshed, efter de bestemmelser, der er fastsat ved fællesskabslovgivningen og medlemsstaternes lovgivning og praksis.
2. Enhver, der har bopæl og bevæger sig lovligt inden for Unionens område, har ret til sociale sikringsydelser og sociale fordele i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen og medlemsstaternes lovgivning og praksis.
3. For at bekæmpe social udstødelse og fattigdom anerkender og respekterer Unionen retten til social bistand og boligstøtte, der skal sikre en værdig tilværelse for alle, der ikke har tilstrækkelige midler, efter de bestemmelser, der er fastsat ved fællesskabslovgivningen og medlemsstaternes lovgivning og praksis.

Artikel 35

Sundhedsbeskyttelse

Enhver har ret til at få adgang til sundhedsforebyggelse og til at modtage lægehjælp på de betingelser, der er fastsat ved medlemsstaternes lovgivning og praksis. Der skal sikres et højt sundhedsbeskyttelsesniveau ved fastlæggelsen og gennemførelsen af alle Unionens politikker og aktiviteter.

Artikel 36

Adgang til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

Unionen anerkender og respekterer adgangen til tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, som fastsat i medlemsstaternes lovgivning og praksis, i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab med det formål at fremme social og territorial samhørighed i Unionen.

Artikel 37

Et højt miljøbeskyttelsesniveau og forbedring af miljøkvaliteten skal integreres i Unionens politikker og sikres i overensstemmelse med princippet om en bæredygtig udvikling.

Artikel 38

Forbrugerbeskyttelse

Der sikres et højt forbrugerbeskyttelsesniveau i Unionens politikker.

KAPITEL V

BORGERNE I UNIONENS MEDLEMSSTATER

Artikel 39

Stemmeret og valgbarhed til Europa-Parlamentet

1. Enhver unionsborger har valget og er valgbar ved valg til Europa-Parlamentet i den medlemsstat, hvor han/hun har bopæl, på samme betingelser som statsborgerne i denne stat.
2. Medlemmerne af Europa-Parlamentet vælges ved almindelige direkte, frie og hemmelige valg.

Artikel 40

Stemmeret og valgbarhed til kommunale valg

Enhver unionsborger har valget og er valgbar ved kommunale valg i den medlemsstat, hvor han/hun har bopæl, på samme betingelser som statsborgerne i denne stat.

Artikel 41

Ret til god forvaltning

1. Enhver har ret til at få sin sag behandlet uvildigt, retfærdigt og inden for en rimelig frist af Unionens institutioner og organer.
2. Denne ret omfatter navnlig:
 - retten for enhver til at blive hørt, inden der træffes en individuel foranstaltning over for ham/hende, som måtte berøre ham/hende negativt
 - retten for enhver til aktindsigt i de akter, der vedrører ham/hende, under iagttagelse af legitime fortrolighedshensyn samt tavshedspligt og sagernes fortrolighed
 - pligt for forvaltningen til at begrunde sine beslutninger.
3. Enhver har ret til erstatning fra Fællesskabet for skader forvoldt af dets institutioner eller dets ansatte under udøvelsen af deres hverv i overensstemmelse med de almindelige principper, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer.
4. Enhver kan henvende sig til Unionens institutioner på et af traktaternes sprog og skal have svar på samme sprog.

Artikel 42

Ret til aktindsigt

Enhver unionsborger samt enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat har ret til aktindsigt i dokumenter fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen.

Artikel 43

Ombudsmanden

Enhver unionsborger samt enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat har ret til at klage til Unionens ombudsmand over tilfælde af fejl og forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Fællesskabets institutioner eller organer med undtagelse af Domstolen og Retten i Første Instans under udøvelsen af deres domstolsfunktioner.

Artikel 44

Ret til at indgive andragender

Enhver unionsborger samt enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat har ret til at indgive andragender til Europa-Parlamentet.

Artikel 45

Fri bevægelighed og opholdsret

1. Enhver unionsborger har ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.
2. Fri bevægelighed og opholdsret kan i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab indrømmes tredjelandstatsborgere, der har lovligt ophold på en medlemsstats område.

Artikel 46

Diplomatisk og konsulær beskyttelse

Enhver unionsborger nyder i tredjelande, hvor den medlemsstat, hvori han/hun er statsborger, ikke er repræsenteret, enhver medlemsstats diplomatiske og konsulære myndigheders beskyttelse på samme vilkår som statsborgere i denne medlemsstat.

KAPITEL VI

RETFÆRDIGHED I RETSSYSTEMET

Artikel 47

Adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol

Enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænkede, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel.

Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Enhver skal have mulighed for at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret.

Der ydes retshjælp til dem, der ikke har tilstrækkelige midler, hvis en sådan hjælp er nødvendig for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse.

Artikel 48

Uskyldsformodning og forsvarets rettigheder

1. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans/hendes skyld er bevist i overensstemmelse med loven.
2. Respekt for forsvarets rettigheder er sikret enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse.

Artikel 49

Legalitetsprincippet og princippet om proportionalitet mellem

1. Ingen kan kendes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, som ikke udgjorde en forbrydelse efter national ret eller international ret på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået. Hvis der, efter at en lovovertrædelse er begået, i loven fastsættes en mildere straf, skal denne anvendes.
2. Denne artikel er ikke til hinder for, at en person domfældes og straffes for en handling eller undladelse, som på det tidspunkt, da den blev begået, var en forbrydelse ifølge de almindelige principper, der er anerkendt af alle nationer.
3. Straffens omfang skal stå i rimeligt forhold til overtrædelsen.

Artikel 50

Ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange for
samme lovovertrædelse

Ingen skal i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken han/hun allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i en af Unionens medlemsstater i overensstemmelse med lovgivningen.

KAPITEL VII

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 51

Anvendelsesområde

1. Bestemmelserne i dette charter er rettet til Unionens institutioner og organer under iagttagelse af nærhedsprincippet samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. De respekterer derfor rettighederne, overholder principperne og fremmer anvendelsen heraf i overensstemmelse med deres respektive beføjelser.
2. Dette charter skaber ingen nye kompetencer eller nye opgaver for Fællesskabet og Unionen og ændrer ikke de kompetencer og opgaver, der er fastlagt i traktaterne.

Artikel 52

Rækkevidden af de sikrede rettigheder

1. Enhver begrænsning i udøvelsen af de rettigheder og friheder, der anerkendes ved dette charter, skal være fastlagt i lovgivningen og skal respektere disse rettigheds og friheders væsentligste indhold. Under iagttagelse af proportionalitetsprincippet kan der kun indføres begrænsninger, såfremt disse er nødvendige og faktisk svarer til mål af almen interesse, der er anerkendt af Unionen, eller et behov for beskyttelse af andre s rettigheder og friheder.
2. De rettigheder, der anerkendes i dette charter, og som er baseret på fællesskabstraktaterne eller traktaten om Den Europæiske Union, udøves på de betingelser og med de begrænsninger, der er fastlagt i disse traktater.
3. I det omfang dette charter indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, har de samme betydning og omfang som i konventionen. Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at EU-retten kan yde en mere omfattende beskyttelse.

Artikel 53

Beskyttelsesniveau

Ingen bestemmelse i dette charter må fortolkes som en begrænsning af eller et indgreb i de grundlæggende menneskerettigheder og frihedsrettigheder, der anerkendes i EU-retten og folkeretten, i de internationale konventioner, som Unionen, Fællesskabet eller alle medlemsstaterne er parter i, herunder den europæiske konvention til beskyttelse af

menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, samt i medlemsstaternes forfatninger på disses respektive anvendelsesområder.

Artikel 54

Forbud mod misbrug af rettigheder

Intet i dette charter må fortolkes, som om det medførte ret til at indlade sig på en aktivitet eller udføre en handling med sigte på at tilintetgøre de rettigheder og friheder, der er anerkendt i dette charter, eller at begrænse disse rettigheder og friheder i videre omfang, end der er hjemmel for i dette charter.
